

Boekidee extra: Verkocht

door Lieke van Duin en Jos van Hest

Een speciale aflevering van *Leesgoed / Boekidee* in samenwerking met de Stichting Woutertje Pieterse Prijs: werksuggesties bij het in 2008 met de Woutertje Pieterse Prijs bekroonde boek *Verkocht* van Hans Hagen (Querido, 2007).

Boek

Een vlammend protest tegen kinderslavernij in de 21e eeuw, dat is *Verkocht* van Hans Hagen (Querido, 2007). Maar het is ook een spannend verhaal over hoe een kind deze slavernij overleeft.

Yakub uit Pakistan is een kleuter van vier als hij verkocht wordt aan een zekere Asnar. Die man heeft zijn ouders drieduizend roepies per maand beloofd als Yakub eenmaal kamelenjockey is, ver weg overzee. Yakubs ouders zijn straatarm en gaan op Asnars mooie praatjes in. Voor de douane doet Asnar alsof Yakub zijn zoon is die op zijn paspoort staat. Zo weet hij Yakub mee te smokkelen naar de kamelenraces in Dubai. Onderweg komt het meisje Zareena erbij, met wie Yakub vriendschap sluit.

Op de renbaan worden Yakub en Zareena samen met honderden andere kinderen - soms peuters van twee en drie - getraind om als jockey aan de levensgevaarlijke kamelenraces mee te doen. Hoe lichter

de kinderen, hoe harder de kamelen kunnen rennen, dus krijgen ze weinig te eten. De kinderen worden mishandeld, soms tot de dood erop volgt. Yakub heeft allerlei fantasieën over hoe hij zou kunnen vluchten. Asnar ontpoft zich als een wreedaard die kinderen die proberen te vluchten zwaar straft. Als Yakubs vader hem na jaren komt ophalen, weet Asnar dat te verhinderen: de jongen staat immers op zijn paspoort en niet op dat van Yakubs vader. Pas met hulp van buitenaf lukt het Yakub uiteindelijk om te vluchten.

Het is een schokkend verhaal dat Hans Hagen vertelt, gebaseerd op feiten. Hagen verzamelde jarenlang krantenberichtjes over ontvoerde kinderen uit landen als Pakistan en India. Pas toen hij in 2001 de Nederlandse school in Dubai bezocht en buiten de stad de renbaan ontdekte, met honderden jonge kinderen op de kamelen, begreep hij waar die kinderen terecht kwamen. Unicef bleek er intussen werk van te maken en ouders van kamelenjockeys klaagden de emir van

Dubai aan. In 2005 werden - tenminste in Dubai - deze kindslaven vervangen door robots.

Ondanks alle wreedheden die Yakub en zijn vriendinnetje Zareena meemaken, lees je *Verkocht* in één ruk uit. Dat komt omdat Hans Hagen nergens sentimenteel of moralistisch wordt. Ingehouden, sober en compact, met bijna documentaire precisie beschrijft hij wat er met de kinderen gebeurt. Dat Zareena verkracht wordt, suggereert hij slechts.

Bovendien vormt door het hele boek heen de menselijkheid van de kinderen een hoopvol tegenwicht tegen de onmenselijkheid van de slavendrijvers en hun steenrijke bazen, de sjeiks van de Verenigde Arabische Emiraten. Bij elke vlucht poging en mishandeling leef je als lezer met ingehouden adem mee. Dit alles maakt *Verkocht* tot een indrukwekkende geëngageerde jeugdroman die van de eerste tot de laatste bladzijde overtuigt.

Leeftijd en (voor-)lezen

Hoewel hoofdpersoon Yakub in het boek tussen de vier en tien jaar oud is, is *Verkocht* pas geschikt voor kinderen

vanaf 10 jaar om zelf te lezen. Vanwege de wreedheden die erin voorkomen, hoe geserreerd opgeschreven ook, liever niet eerder.

Gedeelten om voor te lezen:

Hoofdstuk 1, p. 8-11, waarin Yakub door zijn ouders verkocht wordt aan Asnar.

Hoofdstuk 5, stukje 4, p. 103-104, waarin duidelijk wordt waarom er alleen buitenlandse kinderen aan de races meedoen, geen kinderen uit het rijke Dubai zelf.

Voor wie verder wil lezen

Er zijn meer boeken over kinderslavernij, vooral historische jeugdromans over Afrikaanse slaven op plantages in het Caraïbisch gebied:

Dolf Verroen: Slaaf kindje slaaf (Ger Guijs 2006, 10+). Kinderboek dat speelt op een slavenplantage in Suriname in de achttiende eeuw. Een blank meisje krijgt voor haar twaalfde verjaardag een zwarte slaaf cadeau. Hij moet alles doen wat zij zegt. Eenvoudig en rechttoe-rechtaan taalgebruik, maar juist door die directheid en soberheid onthutsend aangrijpend. Deutsche Jugendliteraturpreis 2006 en Gustav Heinemann Friedenspreis 2006.

Rob Ruggenberg: Slavenhaler (Querido 2007, 10+). Meeslepende, avontuurlijke historische jeugdroman die speelt in Afrika en Brazilië in de zeventiende eeuw. Tyn is een blanke jongen en Obaa is zijn halfbloedzusje dat als slavine verkocht wordt. Uiteindelijk vinden ze elkaar terug en zoeken samen de weg naar de vrijheid. Zie www.slavenhaler.nl. Miep Diekmann: *Marijn bij de lorredraai-*

ers (Leopold, 1965-heden, 11+). Klassiek geworden jeugdroman over Marijn, een blanke Curaçaose jongen die in 1681 op vijftienjarige leeftijd bij een orkaan zijn ouders verliest. Hij wordt chirurgijn op een slavenschip en wil geld verdienen om Knikkertje, een slavenmeisje op wie hij erg gesteld is, vrij te kopen. Daarmee gaat hij in tegen de toen heersende opvatting dat slavernij van God gegeven is. Uitstekend gedocumenteerd, spannend boek.

Lisa Tetzner: Levende bezems (Ploegsma, 1951-heden, 10+). Ook een klassieker, maar nu spelend in Europa, in Milaan. 'Levende bezems' werden de jongens tussen negen en veertien jaar genoemd die in de negentiende eeuw de knechtjes waren van Italiaanse schoorsteenvegers. Ze moesten in schoorstenen kruipen om die met hun eigen lijf te vegen. De negenjarige Giorgio wordt door zijn vader verkocht aan zo'n schoorsteenveger die hem slecht behandelt. Uiteindelijk weet Giorgio met een dokter naar Zwitserland te vluchten en wordt zijn kwelgeest veroordeeld.

Hans Hagen heeft meer prachtige kinderboeken geschreven die in het Midden-Oosten spelen, zoals:

Het gouden oog (Zilveren Griffel), *De weg van de wind*, *Kwaad bloed* – *Enuma Elisj*

en *Het water kust*, over de twaalfjarige Yarim die 4400 jaar geleden leefde in Sumer en Akkad, in het zuiden van wat nu Irak heet. Deze vier verhalen zijn gebundeld in de omnibus *De reis van Yarim* (Querido, augustus 2008).

Groepsgesprek

Een goede manier om een jeugdroman als geheel klassikaal te bespreken is door Aidan Chambers ontwikkeld. Chambers is een Engelse jeugdboekenschrijver die in 2002 de Hans Christian Andersenprijs kreeg. Maar hij is ook een specialist in leesbevordering en hij beschrijft deze aanpak, ontstaan in de praktijk van de basisschool, in zijn boeken *Vertel eens* en *De leesomgeving* (Biblion Uitgeverij, 2001). De werkwijze is te gebruiken in de hele basisschool, op het vmbo en in de onderbouw havo/vwo.

De 'Vertel eens'-aanpak komt erop neer dat de klas ongeveer drie kwartier over een boek praat naar aanleiding van vragen die de leerkracht stelt. Chambers gaat uit van de volgende basisvragen, die meestal veel reactie ontlokken:

Wat vind je leuk aan het boek?

Wat vind je niet leuk aan het boek?

Wat vind je moeilijk?

Zie je ook bepaalde patronen die zich herhalen?

Bij *Verkocht* ligt het voor de hand om de eerste twee vragen iets anders te formuleren:

1. Wat vind je spannend en/of goed aan het boek?
2. Wat vind je saai en/of niet goed aan het boek?

De antwoorden van de leerlingen op deze vragen zet u in steekwoorden op het bord.

Deze foto's en schetsen zijn van Philip Hopman, zie p. 157 linker kolom, 'over de tekeningen in het boek'.

De drie eerste vragen vormen een inleiding tot de laatste vraag, die het belangrijkste is: de vraag naar bepaalde patronen of stramien in het boek. Door op die patronen te letten, leren leerlingen beter kijken, luisteren en lezen. Dan kunnen ze nog meer genieten van een boek. Als ze daar eenmaal mee geoefend hebben, begrijpen ze het gauw genoeg.

De patronen kunnen zitten in de dingen die de leerlingen spannend/goed, saai/niet goed, of moeilijk vinden.

(In de bovenbouw van havo/vwo kan de bespreking waarschijnlijk meteen over patronen of stramien in een boek gaan, waarbij literaire vaktermen kunnen vallen als perspectief, geloofwaardigheid, schrijfstijl, opbouw en spanningsboog.)

Voorbeelden van patronen uit *Verkocht*: De zeven hoofdstuktitels van *Verkocht* bestaan elk uit één woord dat typerend is voor dat hoofdstuk: *Zoet, Zout, Zand, Stof, Zweet, Tranen, Hout*.

Het boek is consequent geschreven vanuit het perspectief van een jongen die in het begin vier jaar is en aan het eind tien. Het gaat om zijn waarnemingen, gevoelens, dromen en fantasieën.

Yakub fantaseert steeds over hoe hij vrij zou kunnen komen, zoals op p. 130, 145, 146 en 147. Niet altijd lukt het vluchten, zoals op p. 141.

Er zijn veel pregnante dialogen. Sommige hebben een dubbele bodem. Dan wordt er nog iets anders gesuggereerd dan wat er gezegd wordt, of je vermoedt er meer achter:

Weet je hoe wij Asnar noemen? De Peuk.'

'Hij rookt behoorlijk, ja.'

'Dat ook...' (p. 144)

De sigaretten van Asnar worden steeds dreigender: op p. 10 steekt hij er alleen een op; op p. 18 biedt Asnar Yakubs vader een sigaret aan ter bekrachtiging van de verkoop van Yakub; op p. 34 komt

de brandende sigaret in zijn mondhoek (...) gevaarlijk dichtbij; op p. 109 zegt Sajib, een vriendje van Yakub, over de wond aan zijn arm: *Gewoon, een beetje verbrand, tegen Asnars sigaret op gelopen*; op p. 117 ziet Yakub de wonden op Sajibs arm en zegt: *Ik weet het al, met zijn sigaretten, hij drukt ze uit op je arm!* En op p. 153 zegt Sajib tegen Yakub: *De Peuk zal ons vanavond te pakken nemen. Dat meende hij. Ik wacht zijn sigaretten niet af. Het blijft nooit bij dreigen alleen. Wat doe je?* En zo zijn er meer voorbeelden.

Ook andere details komen regelmatig terug, zoals de dolfijn, die voor vrijheid staat (op p. 32, 42 en 159) en het gouden kettinkje, dat staat voor iets van persoonlijke waarde en de moederfiguur (op p. 14, 122, 130 en 165).

Ook de naam Babu komt terug: in het begin is Babu de peuter die sterft op een kameel die op hol slaat (p. 66); aan het eind blijkt Yakubs broertje, ver weg in Pakistan, Babu genoemd te zijn omdat zijn moeder die naam hoorde in een droom, enkele weken nadat Yakub verkocht was (p. 142). De suggestie is duidelijk: dit is paranormale kracht.

Zodra de leerlingen doorhebben dat dát nu patronen of stramien zijn, gaan ze die in andere boeken ook herkennen. Soms vinden leerlingen na zo'n bespreking moeilijke aspecten

niet moeilijk meer, of vallen hen opeens leuke dingen op die ze eerst niet zagen.

Tips

Er zijn meer vragen mogelijk; elke leerkracht ontwikkelt daarin zijn of haar eigen stijl.

De leerlingen moeten het boek goed kennen.

Alles mag gezegd of opgemerkt worden. Niets is gek of stom. Geef de leerlingen het gevoel dat hun antwoord belangrijk is.

Er wordt niet door elkaar heen gepraat. Iedereen luistert naar elkaar.

Het boek moet niet te simpel en voorspelbaar zijn, anders zijn de leerlingen er snel over uitgepraat. Alle boeken die de Woutertje Pieterse Prijs gekregen hebben, zijn geschikt.

De 'Vertel eens'-aanpak werkt het best als die regelmatig wordt gehanteerd. Dan raken de leerlingen eraan gewend en gaan ze het leuk vinden om op ontdekkingsreis te gaan in een volgend boek. Meer informatie in: Aidan Chambers: *Vertel eens* en *De leesomgeving*, Biblion Uitgeverij, Den Haag 2001.

Over hoe oud je moet zijn om dit boek te lezen

'Zorg goed voor mijn zoon, hij is pas vier.' (p. 8)
Na vijf jaar mocht ik naar huis. (p. 164)

Aan het begin van het boek is Yakub vier jaar, aan het eind bijna tien. Hoe oud moet je zijn om dit boek te lezen? Een moeder van een tweeling van elf vindt het boek te heftig voor haar kinderen. 'Waarom zou je kinderen van elf jaar zo'n wreed verhaal laten lezen?' zei ze. Ben je het met haar eens? Waarom wel of niet?

Maakt het verschil als je na het lezen van het boek er samen over praat?

Praten

Over bidden

In het vroege licht van de opkomende zon fluisterde ik zacht: 'Misschien hebt u mij niet goed verstaan, God. Misschien schreeuwde er iemand doorheen. Of zat er zand in uw oren? Dat heb ik ook wel eens, dus eh... Ik zeg het voor de zekerheid nog maar een keer: ik wil zo graag terug naar Noor. Het liefst deze week, dan kunnen we een feestje vieren. En hebt u voor mij een kleurpotlood en voor Riaz een gladde rug en een paar reserve-nieren?' (p. 91)

In het boek wordt veel gebeden, niet alleen door Yakub, maar ook door Asnar. Soms vraagt Yakub zich af of God hem wel hoort.

Wat is bidden eigenlijk? Luistert God wel naar je? Krijg je waar je om vraagt? Of kun je net zo goed niet bidden? Of is bidden iets anders dan vragen wat je graag wilt?

Yakub vraagt zich op p. 89 af of God wel naar zoveel stemmen tegelijk kan luisteren. Stemmen die ook nog tegenstrijdige dingen van hem willen. Hoe denk jij daarover?

De moeder van Noor en Yakub vindt op dezelfde bladzijde dat niet iedereen vijf keer per dag hoeft te bidden. Zij bidt voor het hele gezin en roert het gebed door het eten. Wat vind jij van die manier? Zou het helpen om God te vragen een eind te maken aan kinderarbeid en kinderslavernij?

Of denk je dat er daarvoor meer moet gebeuren?

Er wordt wel eens gezegd: 'Bid en werk.' Wat wordt daarmee bedoeld, denk je? En ben je het daarmee eens?

Kun je alleen bidden als je gelovig bent?

Kun je ook zonder woorden bidden?

Over schelden

Stomme eikel (p. 24), *stinkzak*, *pispot*, *stommerik* (p. 27), *stomme druipsnor*, *halvezool*, *blinde kip* (p. 49), *stommerd* (p. 58), *vervloekte gore rotkameel*, *moordenaar*, *klotebeest*, *stommeling* (p. 66), *hondenzoon* (p. 75), *vieze schijnheil* (p.84), *leugenaar* (p. 88), *goorlap vies varken* (p.127).

Deze scheldwoorden komen allemaal in het boek voor. En de lijst is nog niet eens volledig. Mag Yakub Asnar uitschelden, vind je? Of sjeik Omar?

Mag Asnar Yakub uitschelden? Of een kameel?

Wat vind je erger: een mens uitschelden of een kameel? Waarom?

Wat vind je erger: een scheldwoord dat alleen gedacht wordt of een scheldwoord dat je hardop zegt?

Wat vind je erger: een scheldwoord in een boek of een scheldwoord in het echt?

Wat vind je het ergste scheldwoord van bovenstaand rijtje? En welk scheldwoord vind je eigenlijk niet zo erg?

Scheld je zelf wel eens? Wanneer? En met welke woorden? Hoe voelt dat?

Word je wel eens uitgescholden?

Wanneer? En met welke woorden? Hoe voelt dat?

Ze zeggen wel eens: 'Schelden doet geen zeer'. Ben je het daarmee eens?

Over het verzinnen van fantasierijke oplossingen

Op een stuk papier tekende ik alle jockeys van onze stal en wat kamelen.

'Mooi!' zei Zareena. 'Ik wou dat ik zo echt kon tekenen.'

'Ja, daar heb je wat aan,' bitste ik.

'Hé, wat doe je nou, niet vouwen.'

Maar ik sloeg het papier dubbel en ik maakte er een vliegtuigje van. Ik gooide...

Sierlijk vloog het over de schutting.

Uitstappen maar.

Vrij!

In mijn fantasie kon er veel, maar waarom kon er in het echt niet wat meer?

Gewoon, omdat je het heel graag wil en er heel hard in gelooft. <BIXT>(p. 94)

Denk je dat fantaseren over vrijheid kan helpen om echt vrij te komen als je gevangen zit? Heb je meer kans om vrij te komen als je het verschrikkelijk graag wilt? Of als je veel fantasie hebt? Of is dat allemaal verbeelding? Is dat onzin? Fantaseer je zelf wel eens een oplossing als je een probleem hebt? En helpt dat? Praat er met elkaar over.

Over kinderslavernij en kinderarbeid

Kamelenjockeys zijn maar een klein deel van de ongeveer 220 miljoen kinderen op deze wereld die worden uitgebuit en als slaaf behandeld. Die kinderen moeten

werken van vroeg tot laat. Spelen is er niet bij, en een school zien ze nooit. Om aandacht voor die 220 miljoen kinderen te vragen, heeft ILO/IPEC 12 juni uitgeroepen tot 'Werelddag tegen kinderarbeid'. (p.170).

ILO/IPEC is het Internationaal Programma voor de Afschaffing van Kinderarbeid. 220 miljoen. Wat vind je van dat aantal? Hoeveel keer de Nederlandse bevolking is dat? Wat is het verschil tussen kinderslavernij en kinderarbeid? Wat is erger en waarom?

Waarom is er zoveel kinderarbeid? In welke landen komt het veel voor? Wat voor werk moeten die kinderen doen? Gelden de Rechten van het Kind in die landen niet? Wat zijn die Rechten van het Kind eigenlijk?

Was er vroeger in Nederland ook kinderarbeid en kinderslavernij?

Hoe kunnen we ervoor zorgen dat kinderslavernij en kinderarbeid afgeschaft worden? Zie ook Kids United, de kinderclub van Unicef: www.kidsunited.nl voor het laatste nieuws en acties.

Over de tekeningen in het boek

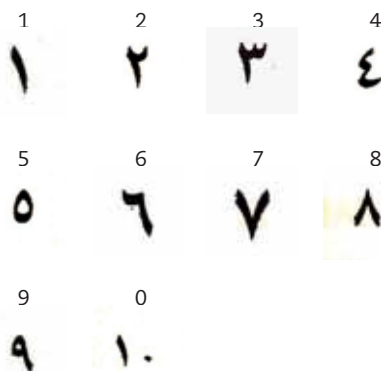
Vertel de kinderen hoe Philip Hopman de tekeningen heeft gemaakt. Samen met schrijver Hans Hagen is hij naar Dubai geweest. Daar maakte hij foto's en schetsen van mensen, kamelen, auto's en huizen. Thuis werkte hij die schetsen uit.

Elk kind gaat in het boek op zoek naar de mooiste tekening. Noteer het paginanummer en schrijf op waarom je juist die tekening zo mooi vindt. Bespreek met elkaar de diverse antwoorden en maak een top-drie van de mooiste tekeningen.

Doen

Arabische cijfers schrijven

Voor in het boek staat de inhoud: zeven genummerde hoofdstukken. Je ziet ook de Arabische cijfers 1 tot en met 7. Op p. 86 zie je het Arabische cijfer voor 8, op p. 89 het Arabische cijfer voor 9 en op p. 92 dat voor 10. Bekijk ze goed, leer ze uit je hoofd, doe het boek dicht en schrijf ze op.

Kijk daarna of je het goed hebt gedaan.

Arabische woorden schrijven

Wat staat hier? Het is een van de titels van de zeven hoofdstukken. Bekijk het woord **دموع** goed en schrijf het na. Doe dat met alle hoofdstuktitels. Je mag afkijken. Welk Arabisch woord vind je het moeilijkst om te schrijven? Zijn er ook kinderen in je groep die het niet moeilijk vinden? Vraag hen hun eigen naam en jouw naam in het Arabisch voor je te schrijven.

Een verhaal van Noor bedenken

Noor bracht me bijna elke avond naar bed met een verhaaltje dat ze zelf verzong. Over een witte reiger die niet durfde te vliegen en daarom trip-trip-trippend op trektocht ging – hij werd wereldkampioen op één poot staan. Of ze vertelde over een banaan die na elke hap groeide en een kom rijst die nooit leeg raakte. Of over een meisje dat hoge salto's kon maken en danseres werd, en dat meisje was zij dan. (p. 12)

Verzin drie andere verhaaldeeeën die Noor ook had kunnen bedenken. Schrijf elk idee op in één lange zin. Kies een van je drie zinnen en werk die uit tot een kort verhaal.

Meereizen in een atlas

Het meer van Manchar was nog even te zien. De woonboten met hun hoge voorkant. De lemen hutten op de eilandjes... In één van die hutten was ik geboren. (p. 11)
De jongen van de kaartjes zwaaide niet terug toen we hem pè-pè-peppend voorbijreden op weg naar Sehwan. (p. 24)
Toen ik wakker werd, hoorde ik een motor brommen. Ik snapte niet waar ik lag, tot ik Asnars hoofd weer zag. 'Waar zijn we?' 'Bij Karachi.' (p. 30)
Die avond sloop de boot de haven uit. Het verkeerslawaaï van Karachi loste op in de golven. (p. 35)
'Welkom in Dubai,' vertaalde Asnar. (p. 48)
Yaqub is geboren in Pakistan, bij het meer van Manchar. Pak een atlas en zoek dat meer op. Reis per atlas mee met Yaqub naar Dubai. Hoeveel kilometers is hij van huis, denk je? Hoeveel dagen heeft hij over die reis gedaan?

Tekenen op oude stukjes papier

Toen Noor bij het theehuis lag te bedelen, had ze een keer een stompje potlood gevonden. Ik mocht ermee tekenen op oude stukjes krant en karton en papier. (...) 'Wat stelt het voor?' 'Een bootje.' (p. 20)

Yakub tekent van alles: bootjes, kamelen, dolfijnen, kinderen. Teken ook iets met een stompje potlood op een oud stukje karton. Maak zo een verzameling van potloodtekeningetjes op oude vordjes.

Een gebed opschrijven

'Grote Kalandar, u helpt de armen. Kijk ons vriendelijk aan. Verlicht de weg tijdens de reis. Heilige Kalandar, laat ons als vader en zoon gaan.' (p. 26)

Dit is het gebed dat Asnar zei bij het graf van de heilige Kalandar. Yaqub zei stil-tetjes een heel ander gebed. Hij sprak een wens uit die pas jaren later zou uitkomen. Wat zou Yaqub zo zachtjes gebeden hebben? Bedenk dat zelf en schrijf zijn gebed op.

Een vrachtwagen beplakken

Ik keek mijn ogen uit. Tijgers, leeuwen, giraffen en apen. Kamelen, adelaars, vliegende paarden... Ik zag een hele dierentuin, in felle kleuren op vrachtwagens geschilderd. (p. 30)

Teken op een groot vel de contouren van

een vrachtwagen. Plak de zij- en achterkant van de wagen vol kleurige dieren die je uit tijdschriften en folders knipt. Teken er een drukke Aziatische stad omheen. Laat je inspireren door de tekening van Philip Hopman op pagina 30/31.

Spreek-beurt over kamelen

'Wat een rare kamelen,' zei Zareena ineens.

'Waarom?'

'Ze hebben maar één bult.' (p. 56)

De blinde kameel bij de waterput thuis is donkerbruin – een racekameel is veel lichter van kleur. De donkere heeft twee bulten – de lichte één. (p. 103)

Zoek op internet en in de bibliotheek informatie over kamelen. Hoeveel bulten heeft een kameel? Zijn er ook kamelen met één bult? Hoe heten kamelen met één bult eigenlijk? Rijdt Yaqub op een kameel of op een dromedaris? (Een ezelsbruggetje: een kameel heeft twee e's en dus twee bulten; een dromedaris heeft één e, dus één bult.) Zouden de kamelenraces eigenlijk dromedarisraces moeten

heten?

Houd een spreekbeurt over kamelen. Vertel daarbij ook over kamelenraces en lees een stukje uit het boek voor. Zie voor meer informatie de Engelstalige site www.camelraces.com. Met kleurenfoto's van kindsclaven op hun dromedaris.

Namen verzinnen voor kamelen

'Marhaba is een heel rustig beest.' (p. 57)

Marhaba betekent 'welkom', hoorde ik later. (p. 62)

En Ouskoub heeft haar naam mee, het betekent 'snelheid'. (p. 112)

Zareena's kameel heet Djarada. Dat betekent 'pijl'. (p. 116)

Verzin andere Nederlandse namen voor kamelen. Wat is de naam van een kameel die vaak wint? De naam van een kameel die bang is op de renbaan? De naam van een kameel die liever lui is dan moe? Vraag aan kinderen uit je groep die Arabisch kennen om die namen te vertalen in het Arabisch.

Werkstuk maken over Dubai

'We stopten bij een kleine kamelenfokkerij. Toen de chauffeur een huisje in ging, ben ik tegen een zandduin op gekropen. Maar achter dat duin was er nog een, en nog een. Geen mensen, geen drinken – alleen maar zand, zover ik kon zien. Eén grote leegte en verder helemaal niets.' (p. 85)

Zoek op internet verschillende soorten informatie over Dubai. Toeristische informatie over hoe paradijselijk je daar op vakantie kunt gaan. Per hotelkamer een eigen zwembad. Elke donderdag en vrijdag kun je de geweldige kameelraces bezoeken. Met een fourwheeldrive op excursie de woestijn in... Zoek ook feitelijke informatie: het aantal inwoners, het aantal gastarbeiders, hoe groot is het land vergeleken met Nederland, godsdienst, staatsvorm, gewoonten en gebruiken, hoe zijn rijkdom en armoede verdeeld. Zoek foto's

van Dubai, in reisfolders en op internet. Gebruik ook het boek van Hans Hagen. Maak met al je materiaal een werkstuk.

Nieuwe spreekwoorden bedenken

Een valk droomt van hazen in de woestijn. (p. 109)

Dit Arabisch spreekwoord zegt sjeik Omar. Er leven geen hazen in de woestijn, toch droomt een valk ervan om ze daar te vangen. Dat betekent dat je graag iets wilt wat misschien niet kan.

Bedenk nu nieuwe spreekwoorden met het woord 'kameel' erin én een van de zeven hoofdstuktitels: Zoet, zout, zand, stof, zweet, tranen en hout.

Bijvoorbeeld: 'kameel' en 'zoet': 'Na een reis op een kameel smaakt alle water zoet.'

Of 'kameel' en 'zout': 'Strooi nooit zout op een kameel.'

Of 'kameel' en 'zand': 'In elk kamelenoor

zit wel een beetje zand.'

Wat bedenkt jij bij die zeven woorden? En wat zouden jouw spreekwoorden kunnen betekenen?

Links

www.camelraces.com

www.hanshagen.nl

www.queridokind.nl

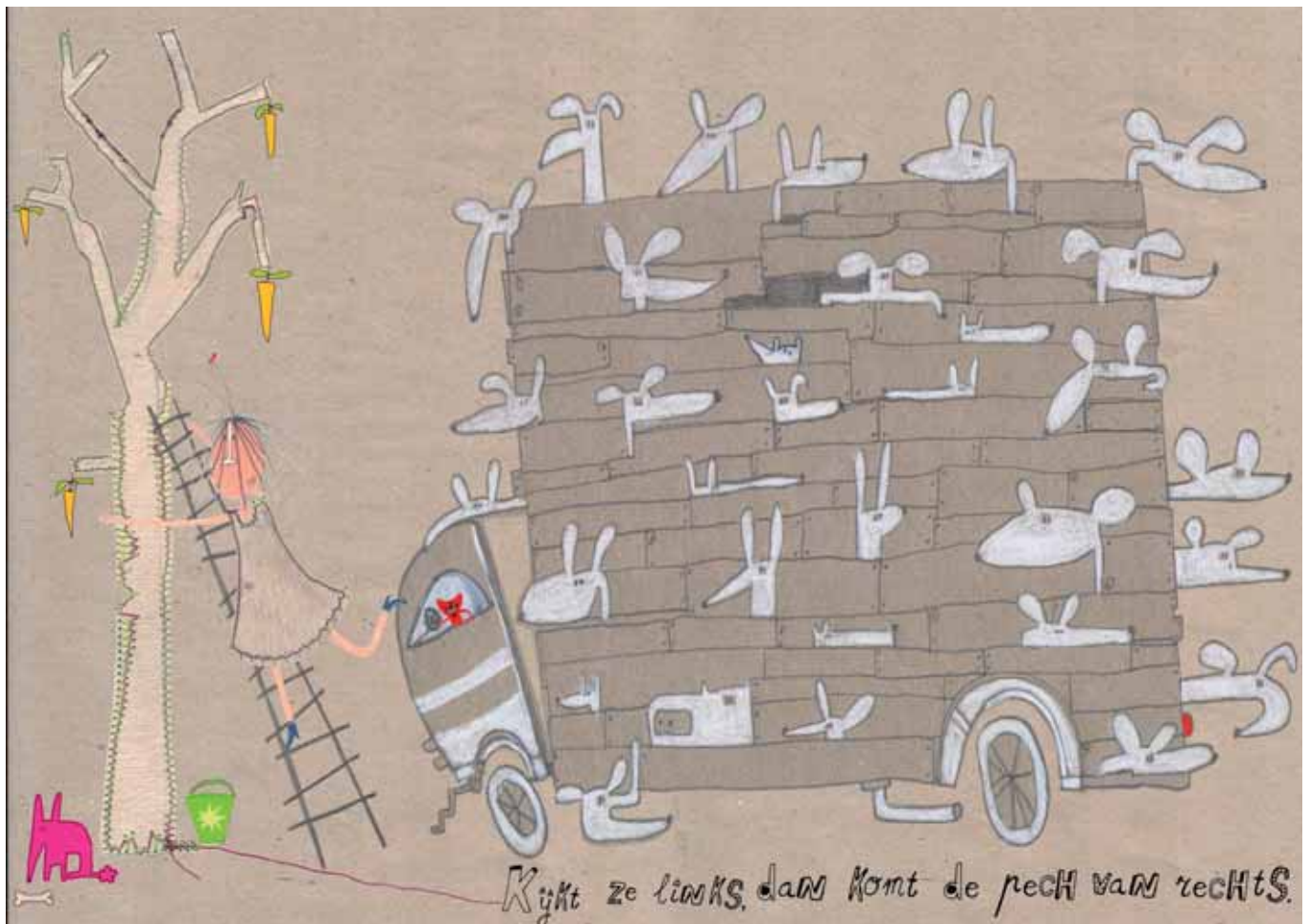
www.kidsunited.nl

www.philiphopman.nl/

www.slavenhaler.nl

www.woutertjepieterseprijs.nl

En deze lestips zijn (met illustraties) ook te vinden op www.leesgoed.eu.

Gastillustratie Sanne Duijf